

*СУМБАЄВА Л.П.**директор Коледжу економіки, права та інформаційних технологій,  
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»*

## **УПРАВЛІНСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАКОНУ «ПРО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЩУ ОСВІТУ»**

Реформування системи освіти України розпочалось з 19 серпня 1991 року, коли було прийнято Акт проголошення незалежності України, та постійно продовжується. За останні роки зміни торкнулися всіх її ланок – від дошкільної до вищої освіти. Та, мабуть, найдовший шлях у пошуках найефективнішої відповідності викликам часу та потребам ринку праці пройшли навчальні заклади I-II рівнів акредитації. Особливо загостреним був період починаючи з 2014 року, коли було прийнято Закон «Про вищу освіту», згідно з яким коледжі та технікуми опинилися у стані повної невизначеності: не маючи нормативних документів, які б окреслювали принципи їхньої діяльності, вони продовжували функціонувати в системі вищої освіти.

У 2017-му році рамковим Законом України «Про освіту» було передбачено виділення таких закладів у самостійний складник національної освітньої системи і розробку окремого закону. У 2019 році востаннє здійснювався набір за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст», що актуалізувало питання визначення статусу навчальних закладів I-II рівнів акредитації стало надзвичайно актуальним. Прийняття 6 червня 2019 року Верховною Радою України Закону «Про фахову передвищу освіту» та підписання його Президентом – довгоочікувана подія для суспільства, оскільки «цей документ стосується інтересів мільйонів українців – близько 400 тисяч студентів, які навчаються у коледжах, їхніх батьків, понад 40 тисяч педагогів та сотень тисяч роботодавців» [2].

Від першого подання проекту 28 лютого 2019 року до другого читання продовжувалася робота над внесенням змін, які б враховували зауваження Головного юридичного управління та закладів освіти. Ці зміни стосувалися як положення концептуального характеру, так і суттєвих термінологічних неузгодженостей у тексті законопроекту.

У пункті 2 частини 1 статті 1 щодо акредитації освітньо-професійної програми вилучено оцінювання освітньо-професійної програми та освітньої діяльності закладу фахової передвищої освіти на предмет «відповідності стандарту фахової передвищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання». Розширюється визначення терміну «регіональне замовлення у сфері фахової перед вищої освіти» (пункт 8 частини 1 статті 1) як засобу «задоволення потреб економіки держави, регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на освіту шляхом укладання регіональним замовником».

Було додано пункти одинадцятий до частини 1 статті 1 для введення поняття «студентоорієнтованого навчання» з метою уникнення правової невизначеності та дванадцятий для коректного уточнення поняття «якість фахової передвищої освіти». Активне обговорення відбулося і щодо статті 8 «Вимоги до провадження освітньої діяльності та стандарти фахової передвищої освіти». Деякі із пропозицій були прийняті, наприклад, введення додаткового пункту до вимог до освітньо-професійної програми наступного змісту – «вимоги до попередньої освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою». Деякі поправки були відхилені.

Наприклад, пропозиція виключити частину 5 статті 8 («Методичні рекомендації щодо структури та порядку розроблення стандартів фахової передвищої освіти визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки») як таку, «що суперечить змісту та логіці частини 6 цієї статті».

У новій редакції було викладено частину 2 статті 10 «Документи про фахову передвищу освіту». Внесено деякі уточнення щодо інформації про освітню кваліфікацію, яка зазначається у дипломі фахового молодшого бакалавра (у перелік включено зазначення спеціалізації) та відкореговано формулювання щодо професійної кваліфікації.

Важливим було внесення поправки до статті 12 «Повноваження Кабінету Міністрів України» частини 1 пункту 8, оскільки в ньому йде мова про передачу в оренду майна – питання, яке завжди хвилює адміністрації навчальних закладів та місцеві громади: Були прийняті поправки до пункту 7 частини 1 статті 13 «Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки» щодо формування та затвердження обсягів фінансування з державного бюджету у питанні здобуття повної загальної середньої освіти.

Передбачається надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для закладів фахової передвищої освіти, «що перебувають у сфері його управління та фінансування яких здійснюється за рахунок державного бюджету, у приватних закладах фахової передвищої освіти».

Значну кількість правок та пропозицій було внесено до статті 17 «Система забезпечення якості фахової передвищої освіти» у частині 2, де зазначено, що має включати система забезпечення закладами фахової передвищої освіти якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти:

- у пункті 1 уточнено щодо оприлюднення політики забезпечення якості;
- формулювання «забезпечення відповідності змісту освітньо-професійних програм заявленим цілям» замінено на більш демократичне «визначення і послідовне дотримання процедур розроблення освітньо-професійних програм»; зазначені процедури повинні бути направленими на забезпечення відповідності «їх змісту стандартам фахової передвищої освіти, декларованим цілям, урахування позицій заінтересованих сторін, чітке визначення кваліфікацій, що присуджуються та/або присвоюються, які мають бути узгоджені з Національною рамкою кваліфікацій» (пункт 2);

- пункт 3 визначає здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітньо-професійних програм за участю здобувачів освіти, який має включати опитування здобувачів фахової передвищої освіти;

- були враховані пропозиції до 4 пункту: текст першої редакції «заохочення здобувачів фахової передвищої освіти до активної участі в розвитку освітнього процесу» був фактично повністю змінений на «забезпечення дотримання вимог правової визначеності, оприлюднення та послідовного дотримання нормативних документів закладу фахової передвищої освіти», оскільки участь здобувачів освіти в корегуванні навчального процесу прописана вже у пункті 3;

- логічними виглядають пропозиції щодо внесення змін до пункту 6, що стосуються компетентності викладачів і які були повністю враховані в прийнятому Законі: так само коректно виглядає поправка до пункту 7 щодо зміни фрази «забезпечення необхідного фінансування для освітньої діяльності» на «забезпечення необхідного фінансування для освітньої та викладацької діяльності».

Додано пункт у статтю 18 «Ліцензування освітньої діяльності», який уточнює, що ліцензія надається рішенням центрального органу виконавчої влади, вводить поняття «розширення провадження освітньої діяльності у сфері фахової передвищої освіти» та «звуження провадження освітньої діяльності у сфері фахової передвищої освіти».

В останній редакції, на основі поданої пропозиції, змінено строки прийняття рішення про анулювання ліцензії: у першому варіанті рішення мало прийматися «протягом п'яти робочих днів з дня виникнення або встановлення підстав для анулювання ліцензії», у Законі це прописано як термін «протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня виникнення або встановлення підстав для анулювання ліцензії».

Законом визначено порядок, умови, форми та особливості здобуття фахової передвищої освіти та врегульовано суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначено компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері фахової передвищої освіти. Законом встановлено основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи фахової передвищої освіти, створено умови для поєднання освіти з виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави. У Законі сформовані основні вимоги до організації ефективного та результативного освітнього процесу, особливості забезпечення доступу до якісної фахової передвищої освіти, окреслені права та обов'язки учасників освітнього процесу тощо [1].

#### **Список використаних джерел**

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту». – Режим доступу: [zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19).

2. Раренко Лариса «Коледжі та технікуми готуватимуть молодших бакалаврів» – Режим доступу: <https://osvitoria.media/news/koledzhi-ta-tehnikumy-gotuvatymut-molodshyh-bakalavriv/>.